

Rugadh an tAthair Liam Ó Beirne i gCeathrú na Gaoithe, Baile an Mhuilinn, Co. na Gaillimhe sa mbliain 1873. Feilmeóir beag ab ea a athair - Thomas Byrne - agus bhí Brigid Quinn, Eadarghabhal, Baile an Mhuilinn, a mháthair. Bhí cúigear deartháir, deirfiúr amháin agus leas-deartháir aige. Ba chainteoirí dúchais Gaeilge iad agus tógadh iad le Gaeilge ón gcliabhán i bhfoisceacht scread asail de Churach a' Doire, an baile beag as a dtáinig Micheál Ó Locháin - eagarthóir "An Gaodhal" i Meiriceá - an páipéar dhátheangach nach raibh níos lú ná 1,440 cóip i gcló i ngach iris mhíosúil ar feadh deich mbliana.

Is ar an Lochánach a baisteadh an teideal "Athair Ghluaiseacht na Gaeilge" i Meiriceá mar gheall ar a dhúthracht is a dhílseacht don teanga.

D'fhreastal An Beirneach ar scoil Bhaile an Daighin agus ina dhiaidh sin ar Choláiste Iarfhatha, Tuaim. Cláraíodh ina mhaicléinn i gColáiste Mhaigh Nuat é ar 3ú Meán Fómhair 1892, áit ar tháinig sé go mór faoi thionchar Eoghain Uí Ghramhnaigh. Oirníodh ina shagart é do dheoise Thuama ar an 19ú lá de mhí na Samhna 1899 i nGaillimh.

D'oibrigh an Beirneach ina shagart i ndeoise Thuama in Oileán Cliara (1903-05), in Árann (1906-07), i gCois Fharraige i bpobal an Chnoic (1907-1908), i gCloch na Rón (1910-12), i gCill Fhear Odhráin (1912-15), in Achadh Fhobhair (1915-16) agus ins na Caológa. Níl trácht tásca ná tuairisc faoi sa *Catholic Directory* idir 1917 agus 1950 - an bhliain ar fógraíodh gur bhásaigh sé.

Tá fios againn ó litir a scríobh sé ag a chara Máire Ní Scolaí go mbíodh sé ag tabhairt cúnamh pé ar bith paróiste ina mbíodh sé ag fanacht. Léigh sé Aifreann go minic sa séipéal i

dTeach Chaoimh idir 1928 agus 1931 nuair a bhí cónaí air lena chara dílis - An tAthair Micheál Mac an Mhílidh - ach ní raibh sé de chead aige seanmóir a thabhairt uaidh. Bhíodh sé ag fanacht lena chara Críostóir Mac an Aoghusa sa nGort Mór, Rosmuc, Deoise na Gaillimhe, áit a léighfeadh sé an tAifreann agus de réir an tseanchais, bhain pobal Rosmuc taitneamh mór as na seanmóirí breátha a thugadh sé uaidh.

Bhásaigh sé ar an 17ú lá d'Iúil, 1949 in ospidéal an Chondae, Caisleán an Bharraigh, agus cuireadh é in uaigh a mhuintire i reilig Choill Chluana tar éis Aifreann Sholúnta na Marbh i séipéal Naomh Seosamh. Baile an Mhuilinn, Teach Pobail a pharóiste dhúchais. Sé an tAthair Micheál Mac an Mhílidh, a chara dílis i rith a shaoil, a léigh an tAifreann agus bhí an tAth. John O' Malley S.P., Mark Curley, S.C., Michael Quinn

AN BEIRNEACH 1871 - 1949

S.C. agus an tAth. William Diskin mar leathbhádóirí leis ar an altóir chomh maith le roinnt mhaith de shagairt na deoise ag an Aifreann.

Bhí an tArd-Easpag Seosamh Breathnach i gceannas ar an searmanas agus sé a thug an tseanmóir uaidh ar an ócáid.

Ba scoláire mór Ghaeilge an Beirneach. "Sé an Gaelgóir is bríomhaire Gaeilge i gConnachta é", de réir Mhuiris Uí Dhroighneáin. In "Páipéar Bhána agus Páipéir Bhreaca" scríobh Máirtín Ó Cadhain, "Mheas mise go mb'iontach an scríobhneoir an Beirneach, duine a léinn go hamplach agus a léim fós".

Bhí árd-mheas ag Pádraic Ó Domhnalláin chomh maith ar a stíl scríobhneoireachta. Ba dhuine foscúil é ach Poblachtach dílis go smíor nár thaitnigh galamaisíocht ná sodar i ndiaidh na n-úsail riamh leis. Scríobh

sé cuid mhaith dá aistí faoi ainm cleite ar nós "An Fear Mór Maol" agus "Mac Phádraic Naomhtha" agus thug duais an Oireachtais leis sa mbliain 1898 faoin ainm "Sáirséal". Is iomdha sin amhrán a bhailigh sé agus a chuir sé i gcló sa gClaidheamh Solais. Bhíodh aistí óna pheann i gcló go minic ins na hirisí seo 'leanas:- "An Stoc", "Misneach", "Fáinne an Lae", "An Phoblacht", "Ar Aghaidh", "Catholic Bulletin" agus "Scéala Éiream".

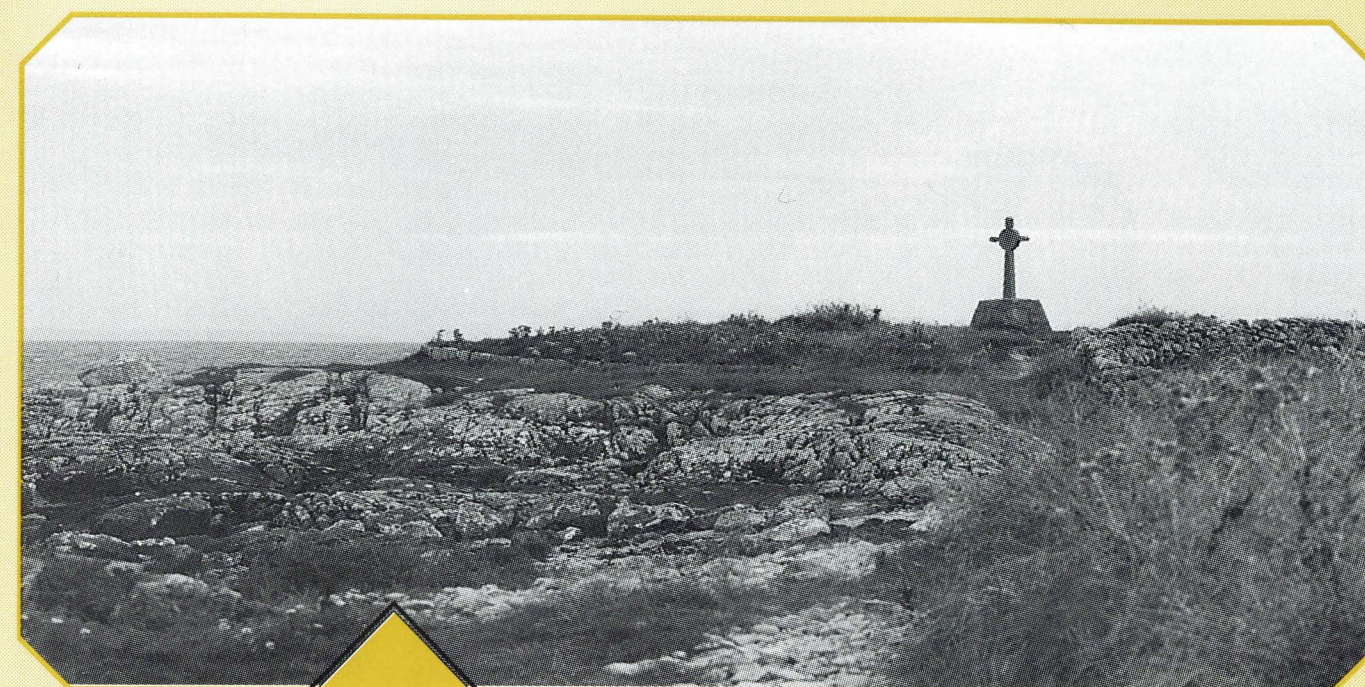
Sa mbliain 1926 foilsíodh "An Troid agus an t-Uaigneas" agus i 1934 "Seo Siúd", - dhá leabhar de chnuasach aistí agus gearrscéalta a bhain clú is cáil amach don Bheirneach mar scríobhneoir. Tá sé ráite go raibh aistriúchán de "Litreacha Naomh Póil" i nGaeilge déanta aige ach ní feasach mé gur foilsíodh riamh é. Dhiúltaigh An Gúm glacadh le lámhscríbhinn a chur sé chucu i 1929 - rud nár mhéadaigh a mheas ar an nGúm, cé go raibh sé ag comhoibriú leo ina dhiaidh sin. Dúradh go raibh sé ag aistriú shaothar Emile Souvestre ón bhFraincis go Gaeilge don iris "Ar Aghaidh" sa mbliain 1931.

Tá sé ráite nach bhfuil duine ar bith a bhásaigh chomh marbh le sagart atá ar shli na Fírinne. Bhásaigh an Beirneach leathchéad bliain ó shin.

Ba mhór an trua a chuimhne a ligean i ndearmad! Ba dheas ó Phobal Bhaile An Mhuilinn agus ó Chléir na hArd-dheoise mar chuimhneachán leathchéad agus céad bliain ar an mBeirneach paróisteach clúiteach, bráthair dílis san sagartacht agus scríobhneoir cáiliúil - é a chomórath i 1999. Go raibh climin mór a dheá-oibreacha is a shaothair curtha san aireamh thall agus abhus san mbliain seo chugainn!

Micheál Ó Flannabhra S.P.

Mar agúisín leis an scéal sin, rinneadh píosa faoin an Athair Ó Beirne - agus faoin an Athair Micheál Ó Locháin - ar an gelár "Scéal Aniar" ar Raidió na Gaeltachta i dtús mhí na Nollag.

Cuid de
Chois Fharraige
mar atá sé fós
fhéin

